

Utlysning: SamspeL

Energimyndigheten utlyser omkring 15 miljoner kronor inom forsknings- och innovationsprogrammet SamspeL som är ett program inom området smarta elnät. I denna utlysning välkomnas projektförslag inom programmets samtliga områden samt speciellt projektförslag inriktade mot framtidens elmarknadsdesign¹ i ett helt förnybart elsystem. Sista ansökningsdag är 26 september 2018.

Utlysningens syfte är att bidra till utvecklingen av ett helt förnybart elsystem (inklusive det tekniska systemet, dess aktörer och de spelregler som omgärdar systemet) och samspelet inom detta. Projekt som söker ska bidra till utvecklingen av ett kraftsystem som är flexibelt, resurseffektivt och robust, värdeskapande för användare samt bidra till utvecklingen av svenskt näringsliv inom området.

Utlysningen riktar sig till alla aktörer som på något sätt kan bidra till detta och inkluderar exempelvis institutioner på de tekniska högskolorna, universitetens naturvetenskapliga och samhällsinriktade fakulteter, offentlig sektor samt företag eller institut med anknytning till det angivna området.

Projektbidrag

Projekt inom utlysningen kan stödjas med maximalt 3 miljoner kronor.

Utlysningens totala budget är cirka 15 miljoner kronor, varav cirka 5 miljoner kronor till projekt med fokus på framtidens elmarknadsdesign.

Projekt som beviljas stöd ska starta mellan 1 februari 2019 och 30 april 2019 och kan som längst pågå till 2020-12-31.

Vad kan du söka för?

Projekt inriktade mot framtidens elmarknadsdesign kan vara av (men är ej begränsade till) följande karaktär:

- Projekt som utvärderar den konkurrensutsatta elmarknaden i dess nuvarande form.
 - o Främjar till exempel tillgängliga orderformat på dagen före-marknaden att flexibla produktions- och förbrukningsresurser används på ett optimalt sätt? Ett annat exempel är hur överföringskapaciteten på Sveriges utlandsförbindelser bör användas för att maximera nyttan av Europas gemensamma reglerresurser? Ett tredje exempel är en analys av hur aggregatorrollens balansansvar bör se ut visavi elhandlarens balansansvar?

¹ Marknadsdesign är ett brett begrepp som omfattar både den konkurrensutsatta elmarknaden med dess terminsmarknader, dagen före-marknaden, intradagsmarknaden och balansmarknaden såväl som den mer reglerade marknaden för distribution av el på lokal, regional och nationell nivå.

- Projekt som analyserar hur den reglerade marknaden för distribution av el på lokal, regional och nationell nivå kan utvecklas för att främja en kostnadseffektiv omställning till ett helt förnybart elsystem och de utmaningar som det medför.
 - o Exempel på frågeställningar är en analys av hur nätregleringen bör vara utformad så att nätföretagen får balanserade incitament att investera i alternativ till förstärkt överföringskapacitet och/eller smart teknik. Ett annat exempel är projekt som analyserar hur kostnadsriktiga nättariffer bör se ut i en svensk kontext och vilken potential de har för att lösa olika utmaningar.
- Projekt som tar fram metodförslag eller parametervärden för samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar av investeringar i elnätet.
 - o Exempel på metodförslag är en kombinerad nät- och marknadsmodell för att kunna utvärdera nyttan av förstärkt överföringskapacitet eller andra åtgärder för att hantera flaskhalsar inom ett elområde.
- Projekt som kan ge policyrekommendationer baserat på tidigare erfarenheter av demonstrations- eller pilotprojekt, inklusive en samhällsekonomisk analys av de föreslagna åtgärderna. Den samhällsekonomiska analysen bör bland annat innehålla en kvantitativ analys av effekter på elmarknadsnytta. Demonstrations- och pilotprojekten behöver inte vara av teknisk natur.

Projekt som kan få stöd inom denna utlysning kan även riktas brett mot följande forskningsområden inom SamspeL:

- Kunskap och kompetens för en resurseffektiv utveckling av Sveriges kraftsystem
- Nya tekniker och systemtjänster som skapar mervärden för elsystemets aktörer
- Ledande Svenska FoI-aktörer på en global marknad

Jämställdhet

Energimyndigheten och SamspeL arbetar med att främja jämställdhet och genusneutralitet. Det innebär till exempel att projekt som beviljas finansiering ska beakta jämställdhet vid val av projektledare och sammansättning av projektgrupp/projektdeltagare och att genusperspektiv ska redovisas till exempel vad gäller design, teknikutveckling och genomförande.

Hur stor andel av projektets kostnader kan jag få stöd för?

Statligt stöd får beviljas till företag med olika stödnivåer beroende på projektets inriktning. För projekt som inbegriper experimentell utveckling får statligt stöd ges med högst 25 %, för tillämpad forskning högst 50 % och för grundforskning 100 % (länk till [Kommissionens förordning \(EU\) nr 651/2014](#)). I vissa fall får

Energimyndigheten bevilja en högre andel statligt stöd som t ex till små (+ 20 procentenheter) och medelstora (+ 10 procentenheter) företag ([Länk till Kommissionens förordning \(EU\) nr 651/2014](#)). Det innebär t ex att ett projekt som utförs av ett litet företag och inbegriper experimentell utveckling kan få högst 45 % statligt stöd (25+20). Till projekt som utförs av universitet och högskolor får Energimyndigheten bevilja statligt stöd med upp till 100 % av projektets kostnader ([Länk till regleringsbrev, avsnitt 1.4](#)). Energimyndigheten kan komma att ställa högre krav på samfinansiering än vad förordningen kräver om vi bedömer att det krävs för att projektet ska kunna ges stöd. För industrinära projekt som utförs vid universitet och högskolor krävs samfinansiering.

Samfinansieringen kan till exempel utgöras av arbetstid ([länk till hur den kan räknas ut](#)), kontanta medel och experimentkostnader. Om det i medfinansieringen ingår statliga pengar ska dessa inte räknas med i samfinansieringen. T ex om ett institut erhåller 25 % av sina rammedel i form av statliga pengar kan endast 75 % av deras projektkostnader räknas som medfinansiering.

Villkor för beviljade projekt

Energimyndighetens beslut om stöd baserar sig på en överenskommen projekt- och kostnadsplan. För att stöd ska kunna betalas ut till beviljade projekt måste stödmottagaren bekräfta att hen har tagit del av Energimyndighetens beslut och att hen accepterar villkoren för stödet. Utförligare beskrivning av villkoren finns i bilagan nedan.

Så ansöker du

Ansökan ska skrivas enligt Anvisningar för sökande och lämnas in via Energimyndighetens elektroniska ansökningsverktyg [E-kanalen](#). Tänk på att skaffa användarbehörighet i E-kanalen i god tid eftersom det kan ta några dagar.

Ansökan ska vara skriven så att den som inte är insatt i ämnet har möjlighet att förstå vad projektet handlar om. Ansökan ska beskriva projektets energirelevans och innehålla tydliga del- och slutmål. Målen ska vara mätbara och formulerade på sådant vis att de kan uppfyllas under projektets löptid. Projektbeskrivning ska även innehålla bakgrund och analys av känd kunskap, metodbeskrivning, kostnadsberäkning, sammanfattande budget och plan för resultatspridning.

Särskild vikt bör i ansökan läggas vid plan för resultatspridning samt kommunikationsinsatser under projektets gång.

Den fullständiga ansökan ska vara inlämnad senast den 26 september 2018.

Bedömningskriterier

Följande bedömningskriterier kommer att användas för bedömning av ansökningar inom utlysningen. Kriterierna kan vara mer eller mindre relevanta för olika projekt, beroende på projekttyp och ett lämpligt urval kommer att användas vid bedömning.

1. Omställningspotential för energisystemet

- I vilken grad bidrar projektet till ett helt förnybart energisystem?
- I vilken grad bidrar projektet till ett flexibelt och robust energisystem?
- I vilken grad bidrar projektet till ett resurseffektivt samhälle?

2. Vetenskaplig excellens och innovationshöjd

- Bidrar projektet till att föra forskningsfronten framåt?
- Bedöms projektet hålla hög vetenskaplig kvalitet?
- Innefattar projektet en ny idé eller innovation?

3. Nyttiggörande och spridning

- I vilken mån kan projektet komma till nytta, t ex genom kunskapsuppbyggnad, publikationer, nya varor, tjänster eller processer, kommersialisering?
- Finns en plan för hur resultaten ska nyttiggöras och spridas?
- Finns det ett identifierat behov för projektets resultat, t ex en tydlig kunskapslucka eller marknadspotential?

4. Relevans för utlysningen

- Är projektet i enlighet med utlysningens inriktning?
- Angriper projektet de utmaningar som kan uppstå i ett helt förnybart elsystem?
- Kompletterar projektet SamspeL:s övriga satsningar vad gäller balans mellan forskningsområden, kort- och långsiktiga insatser, samt risk?

5. Genomförbarhet

- Är målen med projektet mätbara, konkreta, väldefinierade och rimligt ambitiösa?
- Är förslaget till arbetsplan konkret och tidsmässigt realistisk?
- Har aktörerna rätt kompetens och rätt resurser för att genomföra satsningen?
- Är budgeten rimlig i för hållande till de tänkta insatserna och målen?
- Hur väl hanterar projektet genusperspektiv, jämställdhet och mångfald både gällande konsortiets sammansättning och projektets frågeställningar?

Beslut om stöd

Energimyndigheten kan komma att begära att du lämnar in en komplettering av ansökan om vi finner skäl för det. Begäran kan gälla t.ex. ökat krav på samfinansiering, förändringar i projektplanen eller utförligare beskrivning av projektidén. Din ansökan kommer att bedömas av en bedömningsgrupp.

Bedömningsgruppen lämnar en rekommendation till Energimyndigheten om vilka projekt som bör beviljas stöd. Slutgiltigt beslut fattas av Energimyndigheten, tidigast i januari 2019. Du kommer kort därefter att få ett besked av oss om vilket beslut som fattats och med vilka skäl beslutet har fattats.

Bakgrund om programmet

SamspeL syftar till att stödja forskning och innovation som bidrar till omställningen av elsystemet och utveckling av samspelet i elsystemet i riktning mot programmets vision, liksom till att bidra till effektmålen för området. Dessutom ska programmet skapa förutsättningar för effektiv samverkan med andra insatser och aktörer med potential att underlätta arbetet i riktning mot visionen.

Vision 2040

Sveriges elsystem möjliggör minst 100 % förnybar el med god leveranssäkerhet och elsystemet är koldioxidneutralt, resurseffektivt och kostnadseffektivt.

Svenska elanvändare, prosumenter och producenter är flexibla aktörer på en välfungerande marknad, och drar nytta av konkurrenskraftiga priser.

Sverige är på flera områden världsledande inom elsektorn och samproducerar kunskap, innovationer och energitjänster till en global marknad. Mycket gott samarbets- och innovationsklimat inom FoU-området, nationellt såväl som internationellt.

Effektmål

Programmet ska bidra till följande effektmål på längre sikt:

- Goda kunskaper och kompetens om kraftsystemet hos beställare och beslutsfattare inom elkraftsområdet har gjort Sverige till ett föregångsland i att resurseffektivt utveckla kraftsystemet.
- Sveriges kraftsystem är flexibelt och driftsäkert med hög elkvalitet och elnätet utgör inte en begränsande faktor för hur mycket förnybar energi som kan anslutas till det.
- Produktion och användning av el samt effektflöden i nätet i Sverige kan förutsägas med hög precision både i tid och i rum. Alla elproduktionsresurser och elanvändningen bidrar med olika kraftsystemtjänster som t.ex. reglerkraft.
- Nya lösningar har nått nischmarknadsfas² och bidrar till ett effektivt samspel mellan komponenter och aktörer i elsystemet samtidigt som de är värdeskapande för användare. Varken regelverk eller marknadsdesign utgör en begränsande faktor för implementation av dessa lösningar.
- Sverige har en framträdande roll i forskning, utveckling och demonstration av nya produkter, tjänster, metoder och system för framtidens kraftsystem

² Teknologiska innovationssystem inom energiområdet ER2014:31

och elmarknad som även har användarfokus. Sverige är världsledande inom området smarta elnät både som global leverantör av produkter och tjänster och som forskningsnation.

Programmet är strukturerat i tre övergripande inriktningar, där varje del innehåller aktiviteter som kopplas mot programmets mål. De övergripande inriktningarna är följande:

- Akademisk forskning, doktorander, seniorforskare, tex:
 - Nydanande
 - Industrinära
 - Tvärvetenskapligt
- Närlingsliv/SME:er t.ex:
 - Pilotprojekt
 - Innovationsmiljöer
 - Tvärsektoriellt
- Internationellt samarbete

Inriktningarna tydliggör fokus för programmet men ett enskilt projekt kan komma att beröra flera inriktningar. Programmets medel kommer att fördelas mellan dessa tre inriktningar.

Programmet innefattar tre forsknings-, utvecklings- och innovationsområden:

- Kunskap och kompetens för en resurseffektiv utveckling av Sveriges kraftsystem
- Nya tekniker, systemtjänster och marknadsmodeller som skapar mervärden för elsystemets aktörer
- Ledande Svenska FoI-aktörer på en global marknad

Programmet drivs som ett internt program inom Energimyndigheten och pågår fram till 2020. Omfattningen är totalt 173 MSEK under perioden 2016-2020. Inom programmet hålls en bred utlysning samt minst en riktad utlysning per år.

Kontakt

Mimmi Magnusson, mimmi.magnusson@energimyndigheten.se, 016-542 06 27

Fredrik Brändström, fredrik.brandstrom@energimyndigheten.se, 016-544 23 66

Bilaga 1

Villkor för beviljade projekt

De villkor som gäller för beviljade projekt kommer att framgå av Energimyndighetens beslut om beviljat stöd. Nedan ges en beskrivning av villkoren.

Allmänt

Energimyndighetens beslut om stöd baserar sig på en överenskommen projekt- och kostnadsplan. Den del av kostnaderna som inte täcks av stödet från Energimyndigheten ska bestridas med egna medel eller med medel från annan finansiering. Stödmottagaren svarar för finansiering av kostnadsökningar som uppstår under projektperioden. Energimyndighetens beslut om stöd, som inte avser innevarande budgetårs stödmedel, gäller endast under förutsättning att Energimyndigheten får/disponerar erforderliga medel.

Förskjutningar av kostnader mellan kostnadsslagen accepteras upp till 10 procent inom varje kostnadsslag, under förutsättning att totalramen inte förändras. Större förändringar kräver Energimyndighetens godkännande.

§ 1 Utbetalning av stöd

Utbetalning av stöd sker, om annat ej anges i beslutet, mitt i projektperioden för respektive budgetår utan föregående rekvisition. Stödet täcker mervärdesskatt endast då denna uppkommer som nettokostnad hos Stödmottagaren (gäller endast universitet och högskolor). Verifikationer för de redovisade kostnadsposterna ska vid anfordran insändas till Energimyndigheten. Medel som inte har förbrukats ska återbetalas. Förskott kan lämnas med högst 30 procent av det totala stödbeloppet (gäller endast universitet och högskolor). 15 procent, eller annan procentsats som framgår av beslutet, av beviljade medel kan innehållas tills slutrapportering enligt § 4 inkommit och godkänts av Energimyndigheten.

§ 2 Arbetsgivare förhållande

Energimyndigheten är inte arbetsgivare eller uppdragsgivare för stödmottagaren eller annan som denne anlitar för projektet. Energimyndigheten gör således inte avdrag för skatter, socialförsäkringsavgifter etc.

§ 3 Underrättelse skyldighet angående finansiering

Stödmottagaren är skyldig att omgående skriftligen underrätta Energimyndigheten om medel för projektet i beslutet söks eller erhålls från annan än Energimyndigheten.

§ 4 Rapportskyldighet

Rapporter och enkäter enligt nedan ska inges enligt Energimyndighetens anvisningar. Om särskilda redovisningar krävs därutöver anges det i beslutet.

Årsrapport

Universitet och högskolor är skyldiga att för varje budgetår på Energimyndighetens begäran inlämna årsrapport, rörande institutionens och/eller forskargruppens samlade verksamhet.

Lägesrapport

Lägesrapport rörande projektets verksamhet ska lämnas på Energimyndighetens begäran. Den ska innehålla en beskrivning av projektets hittillsvarande verksamhet och resultat samt en ekonomisk redovisning. Dessutom kan

Energimyndigheten begära att rapporten ska innehålla en teknisk statusrapport. Lägesrapporten ska lämnas till Energimyndigheten senast det datum som anges i beslutet.

Ekonomisk Redovisning – gäller endast företag

Ekonomisk redovisning ska lämnas en till två gånger årligen på en särskild blankett som tillhandahålls av Energimyndigheten eller hämtas på myndighetens webbplats (www.energimyndigheten.se). Redovisning ska lämnas in senast vid i beslutet angivet datum.

Slutrapport

Slutrapporten ska redovisa projektresultaten samt innehålla en beskrivning av projektets genomförande och måluppfyllelse. Dessutom ska rapporten innehålla en sammanfattning av projektresultaten på engelska om högst 200 ord. Rapporten ska lämnas till Energimyndigheten senast det datum som anges i beslutet.

En särskild ekonomisk slutredovisning ska inges senast vid i beslutet angivet datum och på en särskild blankett som tillhandahålls av Energimyndigheten eller hämtas på myndighetens webbplats (www.energimyndigheten.se).

Enkät

I slutet av varje år ska du som stödmottagare fylla i en enkät och lämna till Energimyndigheten. Vi samlar på uppdrag av till regeringen in uppgifter från samtliga stödmottagare för att redovisa ett antal resultat i indikatorform i vår årsredovisning.

§ 5 Ändringar

Väsentliga ändringar inom den av Energimyndigheten godkända projekt- och kostnadsplanen ska i förväg anmälas till Energimyndigheten för prövning och godkännande. Inträffar omständighet av väsentlig betydelse, som får till följd att projektet avbryts, försenas etc, ska stödmottagaren omgående underrätta Energimyndigheten. Stödmottagaren är skyldig att omgående anmäla namn- och adressändring.

§ 6 Publicering

Projektresultaten ska publiceras. Publicering ska göras i enlighet med god internationell sed för publicering av forskningsresultat.

Stödmottagaren har rätt att skydda resultaten med patent eller annan immateriell skydds rätt och därvid avvakta med publicering intill dess eventuella ansökan om sådan skydds rätt inlämnats till berörd patentmyndighet. Avser stödmottagare att skydda resultaten ska detta meddelas Energimyndigheten. Ansökan till patentmyndighet ska inlämnas utan dröjsmål. Önskar stödmottagaren fördröja publicering av annat skäl än ovan nämnda eller avstå från publicering av visst resultat ska Energimyndighetens skriftliga medgivande därom inhämtas från fall till fall.

Vid all presentation av projektet ska anges att arbetet utförts med stöd från Energimyndigheten (namnet återges på engelska med Swedish Energy Agency).

§ 7 Rätt till resultat

Stödmottagaren eller resultatens rättsinnehavare innehar den kommersiella nyttjanderätten över projektresultaten och har rätt att upplåta eller överlåta rättigheterna till annan.

Om rättighet till projektresultat överläts till ett företag som bedriver ekonomisk verksamhet ska kompensation som motsvarar marknadspriset för rättigheterna lämnas (gäller endast universitet och högskolor).

§ 8 Granskningsrätt

Energimyndigheten eller person/er som Energimyndigheten utsett (t.ex. auktoriserad revisor) äger rätt att följa arbetet och ta del av handlingar som kan lämna upplysning om den tekniska och ekonomiska utvecklingen av projektet. För att möjliggöra granskning har Energimyndigheten rätt att utfärda särskilda anvisningar för redovisning.

Energimyndigheten har dessutom rätt att följa upp avslutat projekt genom att begära uppföljningsrapport, som ska utformas och inges enligt Energimyndighetens anvisningar. Sådan rapport kan begäras in vid tre tillfällen inom en tioårsperiod räknat från slutrapportdagen.

§ 9 Ändring av beslut

På stödmottagarens begäran med motivering kan Energimyndigheten medge välmotiverade ändringar i projektet.

§ 10 Upphävande av beslut

Energimyndigheten kan besluta att outnyttjat stöd ska innehållas alternativt att utbetalda medel, som ännu ej upparbetats, ska återtas om:

- a) förutsättningarna för projektets finansiering förändrats
- b) projektet inte bedrivs enligt den överenskomna projektplanen
- c) utsikter saknas för att inom rimlig tid nå tillfredsställande resultat i projektet (till exempel på grund av väsentligt ändrade förutsättningar eller konkurrensförhållanden) eller om projektets planenliga fortsättning inte kan anses säkerställd (till exempel på grund av obestånd om stödmottagaren är ett företag)
- d) stödmottagaren underlåter att underteckna och återsända ett exemplar av villkorsbilagan till Energimyndigheten.

§ 11 Återkrävande av utbetalt belopp

Utbetalt belopp jämte ränta 8 % (åtta procent) över gällande referensränta kan återkrävas med omedelbar verkan om:

- a) stödmottagaren inte lämnar föreskrivna rapporter enligt § 4

- b) stödmottagaren använder stödet till annat ändamål än vad som anges i den överenskomna projektplanen
- c) projektet inte bedrivs enligt den överenskomna projektplanen
- d) stödmottagaren i övrigt inte uppfyller skyldigheterna enligt villkorsbilagan eller de särskilda villkoren i beslutet.

§ 12 Innehållande av stöd

Energimyndigheten rätt att stoppa vidare utbetalning av medel tills dess beslut har fattats att vägra utbetalning eller att återkräva beviljade medel enligt paragraferna 10 och 11. Ett sådant stopp av vidare utbetalning av medel kan även omfatta utbetalningar till andra projekt som administreras av samma institution, företag eller motsvarande administrativ enhet, om Energimyndigheten så beslutar.

§ 13 EU:s statsstödreger

Som villkor för stöd gäller att stödåtgärderna får upphävas eller ändras och stödet återkrävas om Europeiska kommissionen genom beslut som vunnit laga kraft eller Europeiska unionens domstol har funnit att stödet strider mot artikel 107 i fördraget om den Europeiska unionens funktionssätt. Beslut om upphävande eller ändring av stödåtgärderna fattas av regeringen. Därvid fastställs i varje enskilt fall villkoren för återbetalning av stöd.

Samtycke enligt personuppgiftslagen och medgivande till tillgängliggörande av information.

Energimyndigheten tillgängliggör information om projekt som finansieras av myndigheten på myndighetens webbplats www.energimyndigheten.se. Där kan allmänheten söka efter information om pågående och avslutade forskningsprojekt utifrån olika sökord, såsom forskningsämne, forskningsorganisation, projekttitel, projektledare.

I och med att projektledaren och behörig firmatecknare undertecknar villkoren samtycker projektledaren till att personuppgifter (namn och organisation) och den behörige firmatecknaren till att icke sekretessbelagd information och rapporter som förekommer i projektet får göras tillgängliga för allmänheten på myndighetens webbplats. Stödmottagaren är ansvarig för att innehavare av upphovsrätt har medgivit tillgängliggörande och ska se till att upphovsrättsinnehavaren har rätt att lämna samtycke i varje enskilt fall.

Allmän Handling och Sekretess

I princip all post och e-post till Energimyndigheten blir allmän handling. Det innebär bland annat att allmänheten och massmedia har rätt att begära att få ta del av innehållet. Även skrivelser och beslut som skickas från Energimyndigheten är allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar som är offentliga är en del av offentlighetsprincipen.

Energimyndigheten får dock inte lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Det innebär att en handling eller vissa

uppgifter i en handling kan vara skyddade av sekretess. Det görs därför en sekretessprövning innan en handling lämnas ut i varje enskilt fall.

Sekretess gäller t.ex. för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs.